

Prehľad vystáhovalcov z obce Horná Lehota do USA v rokoch 1875 - 1924.

V druhej polovici 19. stor sa situácia v Hornej Lehote (a na celej Orave) dramaticky zhoršila. Neustálym dedením sa polia pre rodinu zmenšili natoľko, že malé množstvo pôdy nebolo schopné uživiť rodinu. Ťažký život obyvateľov Oravy fundovane a výstižne opísal obvodný notár so sídlom v Rabči v rokoch 1927 – 1935. Text nám pomôže dobre pochopiť príčiny veľkého vystáhovalectva z Oravy.

*„Počasie je nepriaznivé, aj zima, lebo sa nedá furmančiť. Na poliach jesenná sejba vymrzne, na jar je počasie tak zlé, že sa nedá riadne siať, seje sa neskoro. Chudobný roľník nemá dostatok hnoja, nemá riadne obilie na osivo ani satbu a sadenie nie je dosť silné, aby vzdorovalo silným jarným a jesenným mrazom. Čo zostane a čo by sa dalo zužitkovať, seno, otava a obilie po žatve, nemôže sa zachrániť pre nepriaznivé počasie, zobrať a uskladniť do stodoly a tak zhnije na poli. Takéto úrody, čo sa zrna týka, sa nedajú na ľudskú potrebu mlieť, slama a potrava pre dobytok upotrebovať, lebo z toho ochorie. Toto sa opakuje z roka na rok. Postupne tak ako má tunajší maloroľník menej príjmov, dôchodkov, zárobkov, nemôže si zadovážiť dostatok umelého hnojiva, jedinej podmienky tohto hospodárstva. Tunajší roľník spotrebuje slamu na kŕmenie dobytky, na stelivo používa mach a smrečinu. Do hnoja tečie dažďová voda, ktorá to najlepšie z hnoja vymyje tak, ako na poliach prudké jarné dažde a jesenné lejaky odplavia aj hnoj aj humus. Je vôbec nešťastie tohto obyvateľstva, že sa tu musí trápiť a hospodáriť na poli, ktoré je viac menej už od prírody predestinované na to, aby tu bolo výlučne len lesné hospodárstvo, chov dobytky a ovčiarstvo. Je smutný osud tunajšieho obyvateľstva, ktoré nedopracuje toľko obilia s úmornou prácou za pol roka, koľko mu je potrebné na celoročnú výživu. Pre týchto úbožiacov by bolo potrebné, **aby aspoň polovička bola kolonizovaná na lepší kraj ...** maloroľník nie je v stave vyživiť rodinu, zaplatiť dane a úroky zo svojich dlhov. Ostáva im predať hospodárstvo, inak ho postihne exekúcia“.*

Boli tri možnosti riešenia katastrofálnej situácie: Intenzifikáciou poľnohospodárskej výroby získať viac potravín, ktorá však v daných podmienkach nebola možná. Odstáhovať sa do mesta a zamestnať sa v rozvíjajúcom priemysle. Na Orave sa však priemysel vôbec nebudoval, preto sa niekoľko rodín vystáhovalo za prácou do Budapešti, ktorá sa rýchlo rozrastala a poskytovala obmedzené množstvo práce. Preto im zostávalo iba:

Vystáhovať sa za prácou do USA.

V USA sa po skončení Občianskej vojny v ktorej zvíťazil priemyselný Sever prudko rozvíjal priemysel a Amerika potrebovala veľké množstvo nových pracovných síl. Preto sa majitelia baní v roku 1877 rozhodli, že aj na Slovensko pošlú agentov, aby verbovali robotníkov pre banský a oceliarsky priemysel v USA. Amerika poskytovala pracovné príležitosti aj pre nekvalifikovaných robotníkov a zárobok bol v porovnaní s Uhorskom niekoľkonásobne vyšší. V rokoch 1875 až 1914 emigrovalo do Spojených štátov viac ako 620 000 Slovákov.

Na rozhodnutí vystáhovať sa do USA mala vplyv aj stupňujúca sa maďarizácia. Deti v školách sa učili po maďarsky, na úradoch sa komunikovalo v maďarskom jazyku, všetky dokumenty boli v maďarčine a na obchodoch a budovách boli maďarské nápisy. Všetko presvedčalo obyvateľov H. Lehoty, že nie sú Slováci, ale Maďari. To viedlo k oslabeniu vzťahu k domovu a uľahčilo rozhodovanie o ceste za more.

Aj v Hornej Lehoty boli agenti verbovať na prácu do Ameriky, boli tu tiež agenti lodných spoločností, ktorí dávali informácie o cestovaní a dali sa u nich kúpiť aj lodné lístky. Objavili sa aj prevádzajúci na územie Poľska, cez ktoré sa dalo bez pasov „na čierno“ dostať do prístavu Hamburg a ušetriť peniaze a energiu na vybavovanie pasu.

Veľká časť vystáhovalcov sa neplánovala usadiť v USA natrvalo. Plánovali niekoľko rokov tam pracovať, našetriť doláre a s úsporami sa vrátiť domov; kúpiť pôdu, postaviť murovaný dom a žiť v lepšom sociálnom postavení. Ktorí sa rozhodli v Amerike natrvalo usadiť, predali svoje pole, dom a ostatný majetok, tým získali peniaze na cestu a na usadenie sa v novej vlasti. Na cestu si brali oblečenie, peniaze a najmä stravu.

Počet vystáhovalcov z Hornej Lehoty.

Počet vystáhovalcov z H. Lehoty (aj z celej Oravy) nebolo možné donedávna zistiť. Nezachovala sa evidencia vydaných pasov pred rokom 1914, žiadosti o vydanie pasu sú nekompletné, náhodne roztrúsené v archíve župy. Tiež sa nevedia evidencie cestujúcich do Ameriky. Okrem toho veľa ľudí odchádzalo do Ameriky bez pasu, „na čierno“ mimo evidenciu. Župní úradníci odhadovali, že takto vycestovala väčšina vystáhovalcov, proti čomu sa robili aj policajné opatrenia, ale neúspešne. Preto v monografiách jednotlivých obcí je stať o vystáhovalectve napísaná len všeobecne bez konkrétnych údajov. Je to biele miesto v dejinách obce.

No.	Meno	Kvandozolt		No.	Meno	Kvandozolt	
		novor	halye			novor	halye
1	Štefán Štefán	amerika	1	23	Pavol Štefán	amerika	1
2	Štefán Štefán	"	1	24	Štefán Štefán	"	1
3	Štefán Štefán	"	1	25	Štefán Štefán	"	1
4	Štefán Štefán	"	1	26	Štefán Štefán	"	1
5	Pavol Štefán	"	1	27	Štefán Štefán	"	1
6	Pavol Štefán	"	1	28	Štefán Štefán	"	1
7	Štefán Štefán	"	1	29	Štefán Štefán	"	1
8	Štefán Štefán	"	1	30	Štefán Štefán	"	1
9	Štefán Štefán	"	1	31	Štefán Štefán	"	1
10	Pavol Štefán	"	1	32	Štefán Štefán	"	1
11	Pavol Štefán	"	1	33	Štefán Štefán	"	1
12	Pavol Štefán	"	1	34	Štefán Štefán	"	1
13	Pavol Štefán	"	1	35	Štefán Štefán	"	1
14	Pavol Štefán	"	1	36	Štefán Štefán	"	1
15	Pavol Štefán	"	1	37	Štefán Štefán	"	1
16	Pavol Štefán	"	1	38	Štefán Štefán	"	1
17	Pavol Štefán	"	1	39	Štefán Štefán	"	1
18	Pavol Štefán	"	1	40	Štefán Štefán	"	1
19	Pavol Štefán	"	1	41	Štefán Štefán	"	1
20	Pavol Štefán	"	1	42	Štefán Štefán	"	1
21	Pavol Štefán	"	1	43	Štefán Štefán	"	1
22	Pavol Štefán	"	1	44	Štefán Štefán	"	1

Zoznam vystáhovalcov z Hornej Lehoty do Ameriky k októbru 1901, ktorý na príkaz župana vypracoval slúžny okresu Tvrdošín.

V župnom archíve sa zachovali menné zoznamy vystáhovalcov z jednotlivých obcí k októbru 1901, ktoré na príkaz župana vypracovali richtári obcí a obvodní notári. Tieto zoznamy výborne doplňujú americké pramene, pretože uvádzajú aj vystáhovalcov pred rokom 1892, ktorí v sprístupnenej americkej evidencii nie sú.

Ukážka registrácie
pristáhovalca z Hornej
Lehoty v USA.

PASSENGER RECORD

American Family Immigration History Center® at Ellis Island

First Name:	Janos
Last Name:	Jancsik
Ethnicity:	Hungary, Slovak
Last Place of Residence:	Panicza
Date of Arrival:	Feb 01, 1903
Age at Arrival:	30y
Gender:	M
Marital Status:	M
Ship of Travel:	Brandenburg
Port of Departure:	Bremen
Manifest Line Number:	0023

The Statue of Liberty-Ellis Island Foundation, Inc.

Americké úrady umožnili prístup do evidencie pristáhovalcov Imigračného úradu na Ellis Islande v New Yorku, kadiaľ prešli všetci pristáhovalci v rokoch 1892 – 1924. To bola doba v ktorej vycestovala drvivá väčšina emigrantov z Párnice. Vyhľadávanie sťažovalo, že mená a názvy boli písané maďarským pravopisom a pri prepisovaní do evidencie americkí imigrační úradníci ešte viac skresľovali slovenské mená. Napriek uvedeným problémom nám to umožnilo podľa mena a miesta pôvodného pobytu vyhľadať **104 vystáhovalcov** a zo zoznamu slúžneho **55 vystáhovalcov, spolu 159** emigrantov z Hornej Lehoty. V zozname sú všetci ktorí pristáli pri brehoch Ameriky; s pasom alebo bez neho. V tabuľke uvádzam všetky údaje ktoré sú v evidencii, mená a názvy uvádzam tak ako sú v origináli.

Zoznam vystáhovalcov z obce Horná Lehota do USA v rokoch 1892 - 1924.

	Príchod do USA	Priezvisko	V origináli	V lodnom zozname	Meno	Vek	Stav	Miesto	Lod'
1	23.03.1905	Bencúr	Benzur		Janos	28	ž	...	Oldenburg
2	28.12.1909	Bencúr	Wencgur		Janos	33	ž	Felsolehska	Main
3	20.12.1901	Beňko	Benko		Andras	24	s	Lehotz	Barbarossa
4	06.02.1907	Biel'	Biel		Yosef	43	ž	F. Lehotka	Kaiser Wilhelm II
5	06.06.1913	Biel'	Biel		Andrej	23	ž	Lihota	President Lincoln
6	20.07.1923	Blaško	Blasko		Josef	27	ž	Zehoto	Aqitania
7	01.04.1914	Blašková	Blasko		Maria	22	s	Flehota	Kaiser Wilhem II
8	06.02.1907	Bukna	Buhna		Rudolf	37	ž	F. Lehotka	Kaiser Wilhelm II
9	13.1.1893	Ďaďo	Gyagyo		Gyuro	32	...	Lehotu	Dresden
10	23.03.1905	Ďaďo	Djadjo		Josef	17	s	...	Oldenburg

11	06.02.1907	Ďaďo	Dado		Jan	38	ž	F. Lehotka	Kaiser Wilhelm II
12	22.06.1909	Ďaďo	Gyagyo		Ignacz	17	s	Felzolehata	Kaiser Wilhelm II
13	01.04.1902	Drnaj	Drnai		Stefan	30	ž	F. Lehota	Batavia
14	07.06.1905	Drnaj	Druaj		Matyas	16	s	F. Lehota	Kaiser Wilhem II
15	05.01.1922	Drnaj	Drnaj		Josef	24	ž	Hornalehota	Hudson
16	04.02.1910	Dúha	Duha		Jozsef	37	ž	Felso Lehota	Roon
17	28.03.1907	Dúhová	Duha		Johanna	23	v	Felsolehota	Kaiser Wilhelm der Grosse
18	28.03.1907	Dúhová	Duha		Johanna	4	s	Felsolehota	Kaiser Wilhelm der Grosse
19	22.08.1905	Franek	Franek		Janos	28	ž	Telso Lehota	Kronprinz Wilhelm
20	15.01.1910	Franek	Franck	...	Janos	33	ž	Joliet, Ills.	Prinz Friedrich Wilhelm
21	22.04.1905	Fúrik	Furik		Janos	39	ž	...	Main
22	03.12.1908	Fúrik	Furik		Istvan	17	s	F. Lehota	Carpathia
23	12.12.1910	Fúrik	Furik		Jan	18	s	Felsolehota	Caledonia
24	24.06.1921	Fúrik	Furik		John	25	s	H. Lehota	Kroonland
25	23.3.1899	Gašák	Gasak		Janos	28	ž	F. Lehota	Kaiser Friedrich
26	18.2.1899	Gešík	Gesik		Janos	36	s	Felso Rehota	Lahn
27	12.04.1910	Haťapka	Hatapka		Peter	34	ž	Felsolehota	Prinz Friedrich Wilhelm
28	20.02.1907	Hrúzik	Kruzik		Rosa	18	s	F. Seho...	Kronprinz Wilhelm
29	28.03.1907	Hrúzik	Hruzik		Jan	37	ž	Felsolehota	Kaiser Wilhelm der Grosse
30	05.04.1911	Hrúziková	Hruzik		Verona	19	s	Felsolehota	Kronprinz Wilhelm
31	23.03.1905	Chomistek	Chomistek		Pal	35	ž	...	Oldenburg
32	27.07.1909	Chomistek	Chamesztek		Pal	37	ž	Lelsita	Kronprinz Wilhelm
33	15.01.1910	Chomistek	Chomistek		Pal	16	s	Felsolehota	Prinz Friedrich Wilhelm
34	08.03.1910	Chomistek	Chomiaztek		Istvan	39	ž	F. Lehota	Prinz Friedrich Wilhelm
35	16.05.1910	Chomistek	Chomisztek		Istvan	36	ž	Felsolehota	Prinz Friedrich Wilhelm
36	04.10.1922	Chomistek	Chomistek		Stefan	23	s	H. Lehota	Gotland
37	20.08.1920	Chomisteková	Chamestek		Maria	18	s	Horna Lehota	Rotterdam
38	08.03.1910	Jančeková	Jancsek		Maria	18	s	Bezine	Prinz Friedrich Wilhelm
39	01.04.1902	Kaňur	Kanyun		Jozef	30	ž	F. Lehota	Batavia
40	11.06.1902	Kaňur	Kanyun		Tstveus	17	s	F. Lehota	Southwark
41	20.02.1907	Kaňur	Kamjur		Zsofia	20	s	F. Seho...	Kronprinz Wilhelm
42	26.03.1913	Kisel	Kisel		Josef	17	s	Lehota	Kaiserin Auguste Victoria
43	20.12.1901	Klimčík	Klimcik	Klimčík	Stefan	25	ž	Lehotz	Barbarossa
44	29.03.1902	Klimčík	Klimcsik		Gyorgy	28	s	F. Lehota	Patricia
45	28.03.1907	Kňazur	Knazur		Juraj	35	ž	Felsolehota	Kaiser Wilhelm der Grosse
46	15.01.1910	Kňazur	Kuyazwr		Mihaly	27	ž	Felsolehota	Prinz Friedrich Wilhelm
47	28.05.1910	Kňazur	Kuyazwr		Martin	32	ž	Lechota	Amerika

48	04.10.1922	Kňazur	Knazur		Jan	24	s	H. Lehota	Gotland
49	26.05.1912	Koľada	Kolada		Josef	19	s	Schota	Kaiserin Auguste Victoria
50	13.1.1893	Kontra	Kontrue		Jan	33	...	Lehotu	Dresden
51	28.03.1907	Kozáčik	Kozacik		Andras	42	ž	F. Lehota	Kaiser Wilhelm der Grosse
52	28.03.1907	Kozáčik	Kozacik		Jan	40	ž	Felselehota	Kaiser Wilhelm der Grosse
53	08.03.1910	Kozáčik	Kozacsik		Antal	31	ž	Knyazsa	Prinz Friedrich Wilhelm
54	05.12.1901	Kozáčiková	Kozacik		Katharina	60	w	Horna	Deutschland
55	23.03.1904	Kozáčiková	Kozacik		Sofia	17	s	Felselehota	Kaiser Wilhelm der Grosse
56	27.06.1913	Kozáčiková	Kozacik		Anna	18	s	...	cedric
57	24.8.1899	Krížo	Krizo		Paul	19	s	F. Lehota	Saale
58	28.12.1901	Krížo	Krizso		Ferenz	19	s	Felso Lehotka	Darmstadt
59	29.03.1902	Krížo	Krizsa		Josef	29	s	F. Lehota	Patricia
60	03.01.1906	Krížo	Krizso		Janos	34	ž	R. Lehota	Carpathia
61	14.12.1904	Křížová	Krizso		Kata	25	s	...	Slavonia
62	20.02.1907	Křížová	Krizso		Natalin	27	s	F. Seho...	Kronprinz Wilhelm
63	05.08.1902	Labaj	Labai		Pal	27	ž	Telso Lehota	Kaiser Wilhelm der Grosse
64	17.08.1909	Labaj	Labaj		Pal	35	ž	Felsohehoka	Kaiser Wilhelm der Grosse
65	05.08.1902	Labajová	Labai		Maria	28	v	Telso Lehota	Kaiser Wilhelm der Grosse
66	20.12.1901	Lehocký	Lehocky		Andras	28	s	Lehotz	Barbarossa
67	24.8.1899	Machan	Machan		Peter	24	s	F. Lehota	Saale
68	26.07.1901	Makozon	Makozon	Makozon	Jozsef	25	ž	Felso Lehota	H.H. Meier
69	20.12.1901	Matušek	Matušck	Matušek	Adam	30	ž	Lehotz	Barbarossa
70	28.03.1907	Mikulaš	Mikulas		Peter	24	ž	Felselehota	Kaiser Wilhelm der Grosse
71	21.08.1906	Mikuláš	Mikulas		Mihaly	17	s	Felselelsta	Bremen
72	11.02.1908	Mikuláš	Mikulas		Istvan	24	ž	Felselehota	Kronprinzessin Cecilie
73	12.04.1910	Mikuláš	Mikulas		Jozsef	33	ž	Felso Lehota	Prinz Friedrich Wilhelm
74	08.06.1910	Mikuláš	Mikulas		Janos	16	s	Flechota	Bremen
75	06.06.1913	Mikuláš	Mikulas		Petre	29	ž	...	President Lincoln
76	24.02.1900	Mikulášová	Mikulas		Mary	22	s	Felis Lekota	Aller
77	30.04.1907	Naništa	Nanista		Toma	17	s	Felovlehota	Grosser Kurfurst
78	02.02.1905	Ordančík	Ordancsik		Jozsef	39	ž	Heo-Lehota	Kaiser Wilhelm der Grosse
79	28.03.1907	Palko	Palko		Juraj	25	ž	Felselehota	Kaiser Wilhelm der Grosse
80	30.04.1907	Palko	Palko		Josef	37	ž	Felovlehota	Grosser Kurfurst
81	20.07.1909	Palko	Palko		Josef	25	ž	Felsoldrota	Kaiser Wilhelm II
82	28.12.1909	Palko	Palko		Gyorgy	28	ž	Felselehksa	Main
83	03.07.1910	Palko	Palko		Istvan	36	ž	Felso Lehota	George Washington
84	29.05.1912	Palko	Palko		Michael	25	s	Felsohota	Bremen

85	23.03.1905	Polák	Polak		Georg	19	s	...	Oldenburg
86	28.05.1910	Polák	Polak		Pawel	24	s	Lehota	Amerika
87	28.05.1910	Polák	Polak		Stefan	27	ž	Lechota	Amerika
88	26.05.1912	Polák	Polak		Georg	26	ž	Felsolsota	Kaiserin Auguste Victoria
89	24.8.1899	Púplava	Puplava		Josef	19	s	F. Lehota	Saale
90	18.06.1907	Púplava	Puplava		Ferencz	17	s	Felselehota	Friedrich der Grosse
91	05.01.1922	Púplava	Puplava		Stefan	28	ž	Hornalehota	Hudson
92	08.08.1920	Reguli	Reguli		Jan	39	ž	Horna Lehota	Kroonland
93	20.12.1901	Removčík	Removčík		Johan	24	s	Lehotz	Barbarossa
94	03.01.1906	Smedo	Szmedo		Pal	32	ž	R. Lehota	Carpathia
95	27.06.1911	Strežo	Strezo		Josef	18	s	Felso Lehota	Cleveland
96	20.07.1923	Strežo	Strezo		Jan	25	ž	Zehota	Aqitania
97	13.1.1893	Sut	Sut...y		Stefan	33	...	Lehotu	Dresden
98	04.10.1922	Šimková	Simko		Rozalia	29	v	H. Lehota	Gotland
99	04.10.1922	Šimková	Simko		Maria	11	s	H. Lehota	Gotland
100	05.05.1903	Štrba	Strba		Janos	18	s	Lehota	Kroonland
101	06.02.1907	Teliga	Teliga		Martin	19	s	F. Lehotka	Kaiser Wilhelm II
102	07.06.1905	Vasilovčík	Vasilovcsik		Jozsef	16	s	F. Lehota	Kaiser Wilhem II
103	06.10.1922	Vasilovčíková	Vasilovcsik		Katarinna	33	ž	H. Lehota	Susquehanna
104	05.04.1911	Zručiková	Zruicsik		Johanna	18	s	Felselehota	Kronprinz Wilhelm

Zoznam vystáhovalcov z Hornej Lehoty do Ameriky k októbru 1901, ktorý na príkaz župana vypracoval slúžny okresu Tvrdošín.

	Príchod do USA	Priezvisko	Meno	Priezvisko v zozname	Meno	Vek	Stav	Miesto	Lod'
105		Bečka	Ján	Becska	János				
106		Bečka	Matej	Becska	Matyás				
107		Bencúr	Ján	Bencúr	János				
108		Bielik	Ján	Bielik	János				
109		Domin	Jozef	Domin	József				
110	23.3.1899	Drnaj	Jozef	Drnaj	Jozsef	28	ž	F. Lehota	Kaiser Friedrich
111	24.02.1902	Dúha	Jozef	Duha	Jozef	27	ž	Felso Lehrta	Kronprinz Wilhelm
112	23.3.1899	Feranec	Pavol	Feranecz	Pal	18	s	F. Lehota	Kaiser Friedrich
113		Forgáč	František	Forgács	Ferenc				
114		Franek	Ján	Franek	János				
115		Fúrik	Jozef	Furik	József				
116		Fúrik	Ján	Furik	János				
117		Harezník	Ján	Hareznyik	János				

118		Harezník	Jozef	Hareznyik	József				
119		Haťapka	Ján	Halyapka	János				
120		Hricík	Ján	Hriczik	János				
121		Chomistek	Jozef	Chomistek	József				
122	26.07.1901	Janček	Ján	Jancsek	Janos	25	ž	Felso Lehota	H.H. Meier
123	30.10.1894	Janček	Ján	Jancsek	János	15	s	...	Noorland
124		Janček	Martin	Jancsek	Marton				
125		Janček	Jozef	Jancse	József				
126		Janček Maslík	Ján	Jancsek Masslik	János				
127		Janček Maslík	Štefan	Jancsek Masslik	Istvan				
128		Jašák	Ján	Jasak	János				
129		Kal Lalčík	Jozef	KalLalcsik	József				
130		Kaňúrová	Katarína	Kanyur	Katalin				
131	23.7.1895	Kisel'	Ján	Kiszely	Janos	46	ž	...	Ems
132		Kňazúr	Ján	Knyazúr	János				
133	26.07.1901	Kozáčik	Štefan	Kozacsik	Istvan	27	ž	Felso Lehota	H.H. Meier
134		Kozáčik	Ján	Kotzacsik	János				
135		Kozáčik	Ján	Kotzacsik	János				
136		Kozáčik	Andrej	Kotzacsik	András				
137		Kozáčik	Michal	Kotzacsik	Mihaly				
138		Kozáčik	Jozef	Kotzacsik	József				
139		Kozáčik	Jozef	Kotzacsik	József				
140		Kozáčik	Jozef	Kotzacsik	József				
141	16.12.1899	Krížo	Pavol	Krizso	Pal	19	s	Lihota	Stuttgart
142	24.8.1899	Krížo	Jozef	Krizso	Josef	29	s	F. Lehota	Saale
143		Krížo	Štefan	Krizso	Istvan				
144	11.11.1899	Křížová	Terézia	Krizso	Therese	22	s	Lehota	Furst Bismarck
145		Matsony	Jozef	Matsony	József				
146		Mikuláš	Jozef	Mikulás	József				
147		Murín	Tomáš	Murín	Tamás				
148		Murín	Jozef	Murin	József				
149		Naništa	Tomáš	Nanista	Tamás				
150		Pack	Andrej	Pack	András				
151	23.3.1899	Palko	Ján	Palko	Janos	39	ž	F. Lehota	Kaiser Friedrich
152	24.8.1899	Palko	Jozef	Palko	Josef	29	s	F. Lehota	Saale
153		Palko	Štefan	Palko	Istvan				
154		Palko Kozin	Ján	Palko Kozin	János				

155		Palko Krajčír	Jozef	Palko Krajcsir	József				
156		Polák	Štefan	Polak	Istvan				
157		Púplava	Juraj	Púplava	Grórgy				
158		Šabrňáková	Rozália	Sabrnak	Róza				
159		Zaťo	Ján	Zatyo	János				

Podľa veku najväčšiu skupinu tvorili vysťahovalci vo veku 15 - 20 rokov - **32 osôb** tj. 27,6%, priemerný vek **22,9 rokov**, podrobnejšie v Prílohe 1. Vysťahovalectvo bolo doménou mužov, žien bolo oveľa menej ako mužov. Celkovo sa vysťahovalo **96 mužov**, tj. 82,8%, **žien 20** tj. 17,2%. Z mužov bolo **ženatých 57** (59,4%), **slobodných 36** (37,5%), stav **neuvedený 3** (3,1); ženy **vydatých 3** (15,0%), **slobodných 38** (74,5%). Najviac Lehotčanov pristálo v New Yorku v r. 1907 - **18** (15,5%) osôb, potom v roku 1910 **16** (13,8%) osôb.

Cesta do prístavu.

Keď boli so všetkým pripravení vydali sa z H. Lehoty na ďalekú cestu. Často ich sprevádzal agent lodiarskej spoločnosti, ktorí im pomáhal orientovať sa v novej neznámej situácii. Vysťahovalci ktorí mali pas cestovali železnicou južnejšou trasou do prístavu Brémy (85 osôb), tí ktorí pas nemali, odchádzali „na čierno“ a cestovali severnejšou trasou cez územie Poľska a Nemecka do severnejšie položeného prístavu Hamburg (12 osôb). Ďalší vysťahovalci cestovali z prístavov Antwerpy (9 osôb), Fiume (4 osoby), Rotterdam (1 osoba), Cuxhaven(1 osoba), Glazgow (1 osoba) a Liverpool (1 osoba). V prístave sa ubytovali v prístavných barakoch, v ktorých čakali na loď. Zakúpili si lodné lístky do najlacnejšej 3. tzv. „vysťahovaleckej triedy“.

Lodný lístok

V prístave pri nalodení bol vypracovaný zoznam cestujúcich, ktorý obsahoval meno vysťahovalca, pôvodné bydlisko a odpovede na 29 otázok. Tento dokument po príchode do USA odovzdal kapitán lode americkým úradníkom, ktorým slúžil na posúdenie spôsobilosti prisťahovalca usadiť sa v USA.

LIST OR MANIFEST OF ALIEN PASSENGERS FOR THE U. S. IMMIGRATION OFFICE														
by the regulations of the Secretary of Commerce and Labor of the United States, under Act of Congress approved March 3, 1903, to be delivered to Officer of any vessel having such passengers on board upon arrival at a port in the United States.														
<i>U.S.S. Railroad</i> sailing from <i>Railroad</i> <i>July 15th, 1905</i> Arriving at Port of <i>San Francisco</i>														
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Age.	Sex.	Married or Single.	Calling or Occupation.	Address.	Nationality (Country of which citizen or subject.)	Place of Birth.	Last Residence.	First Destination.	Whether sailing is ticket in such that distribution.	By whom sent.	Whether in possession of \$20, and if not, how much?	Whether or not in the United States (and if so, where and when?)	Whether or not in the United States (and if so, where and when?)	Whether or not in the United States (and if so, where and when?)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
<i>Self</i>	<i>Male</i>	<i>Married</i>	<i>Engineer</i>	<i>San Francisco</i>	<i>Chinese</i>	<i>San Francisco</i>	<i>San Francisco</i>	<i>San Francisco</i>	<i>Self</i>	<i>Self</i>	<i>\$10.00</i>	<i>Yes</i>	<i>Yes</i>	<i>Yes</i>
<i>Self</i>	<i>Male</i>	<i>Married</i>	<i>Engineer</i>	<i>San Francisco</i>	<i>Chinese</i>	<i>San Francisco</i>	<i>San Francisco</i>	<i>San Francisco</i>	<i>Self</i>	<i>Self</i>	<i>\$10.00</i>	<i>Yes</i>	<i>Yes</i>	<i>Yes</i>
<i>Self</i>	<i>Male</i>	<i>Married</i>	<i>Engineer</i>	<i>San Francisco</i>	<i>Chinese</i>	<i>San Francisco</i>	<i>San Francisco</i>	<i>San Francisco</i>	<i>Self</i>	<i>Self</i>	<i>\$10.00</i>	<i>Yes</i>	<i>Yes</i>	<i>Yes</i>
<i>Self</i>	<i>Male</i>	<i>Married</i>	<i>Engineer</i>	<i>San Francisco</i>	<i>Chinese</i>	<i>San Francisco</i>	<i>San Francisco</i>	<i>San Francisco</i>	<i>Self</i>	<i>Self</i>	<i>\$10.00</i>	<i>Yes</i>	<i>Yes</i>	<i>Yes</i>
<i>Self</i>	<i>Male</i>	<i>Married</i>	<i>Engineer</i>	<i>San Francisco</i>	<i>Chinese</i>	<i>San Francisco</i>	<i>San Francisco</i>	<i>San Francisco</i>	<i>Self</i>	<i>Self</i>	<i>\$10.00</i>	<i>Yes</i>	<i>Yes</i>	<i>Yes</i>
<i>Self</i>	<i>Male</i>	<i>Married</i>	<i>Engineer</i>	<i>San Francisco</i>	<i>Chinese</i>	<i>San Francisco</i>	<i>San Francisco</i>	<i>San Francisco</i>	<i>Self</i>	<i>Self</i>	<i>\$10.00</i>	<i>Yes</i>	<i>Yes</i>	<i>Yes</i>
<i>Self</i>	<i>Male</i>	<i>Married</i>	<i>Engineer</i>	<i>San Francisco</i>	<i>Chinese</i>	<i>San Francisco</i>	<i>San Francisco</i>	<i>San Francisco</i>	<i>Self</i>	<i>Self</i>	<i>\$10.00</i>	<i>Yes</i>	<i>Yes</i>	<i>Yes</i>
<i>Self</i>	<i>Male</i>	<i>Married</i>	<i>Engineer</i>	<i>San Francisco</i>	<i>Chinese</i>	<i>San Francisco</i>	<i>San Francisco</i>	<i>San Francisco</i>	<i>Self</i>	<i>Self</i>	<i>\$10.00</i>	<i>Yes</i>	<i>Yes</i>	<i>Yes</i>
<i>Self</i>	<i>Male</i>	<i>Married</i>	<i>Engineer</i>	<i>San Francisco</i>	<i>Chinese</i>	<i>San Francisco</i>	<i>San Francisco</i>	<i>San Francisco</i>	<i>Self</i>	<i>Self</i>	<i>\$10.00</i>	<i>Yes</i>	<i>Yes</i>	<i>Yes</i>
<i>Self</i>	<i>Male</i>	<i>Married</i>	<i>Engineer</i>	<i>San Francisco</i>	<i>Chinese</i>	<i>San Francisco</i>	<i>San Francisco</i>	<i>San Francisco</i>	<i>Self</i>	<i>Self</i>	<i>\$10.00</i>	<i>Yes</i>	<i>Yes</i>	<i>Yes</i>
<i>Self</i>	<i>Male</i>	<i>Married</i>	<i>Engineer</i>	<i>San Francisco</i>	<i>Chinese</i>	<i>San Francisco</i>	<i>San Francisco</i>	<i>San Francisco</i>	<i>Self</i>	<i>Self</i>	<i>\$10.00</i>	<i>Yes</i>	<i>Yes</i>	<i>Yes</i>
<i>Self</i>	<i>Male</i>	<i>Married</i>	<i>Engineer</i>	<i>San Francisco</i>	<i>Chinese</i>	<i>San Francisco</i>	<i>San Francisco</i>	<i>San Francisco</i>	<i>Self</i>	<i>Self</i>	<i>\$10.00</i>	<i>Yes</i>	<i>Yes</i>	<i>Yes</i>
<i>Self</i>	<i>Male</i>	<i>Married</i>	<i>Engineer</i>	<i>San Francisco</i>	<i>Chinese</i>	<i>San Francisco</i>	<i>San Francisco</i>	<i>San Francisco</i>	<i>Self</i>	<i>Self</i>	<i>\$10.00</i>	<i>Yes</i>	<i>Yes</i>	<i>Yes</i>
<i>Self</i>	<i>Male</i>	<i>Married</i>	<i>Engineer</i>	<i>San Francisco</i>	<i>Chinese</i>	<i>San Francisco</i>	<i>San Francisco</i>	<i>San Francisco</i>	<i>Self</i>	<i>Self</i>	<i>\$10.00</i>	<i>Yes</i>	<i>Yes</i>	<i>Yes</i>
<i>Self</i>	<i>Male</i>	<i>Married</i>	<i>Engineer</i>	<i>San Francisco</i>	<i>Chinese</i>	<i>San Francisco</i>	<i>San Francisco</i>	<i>San Francisco</i>	<i>Self</i>	<i>Self</i>	<i>\$10.00</i>	<i>Yes</i>	<i>Yes</i>	<i>Yes</i>
<i>Self</i>	<i>Male</i>	<i>Married</i>	<i>Engineer</i>	<i>San Francisco</i>	<i>Chinese</i>	<i>San Francisco</i>	<i>San Francisco</i>	<i>San Francisco</i>	<i>Self</i>	<i>Self</i>	<i>\$10.00</i>	<i>Yes</i>	<i>Yes</i>	<i>Yes</i>
<i>Self</i>	<i>Male</i>	<i>Married</i>	<i>Engineer</i>	<i>San Francisco</i>	<i>Chinese</i>	<i>San Francisco</i>	<i>San Francisco</i>	<i>San Francisco</i>	<i>Self</i>	<i>Self</i>	<i>\$10.00</i>	<i>Yes</i>	<i>Yes</i>	<i>Yes</i>
<i>Self</i>	<i>Male</i>	<i>Married</i>	<i>Engineer</i>	<i>San Francisco</i>	<i>Chinese</i>	<i>San Francisco</i>	<i>San Francisco</i>	<i>San Francisco</i>	<i>Self</i>	<i>Self</i>	<i>\$10.00</i>	<i>Yes</i>	<i>Yes</i>	<i>Yes</i>
<i>Self</i>	<i>Male</i>	<i>Married</i>	<i>Engineer</i>	<i>San Francisco</i>	<i>Chinese</i>	<i>San Francisco</i>	<i>San Francisco</i>	<i>San Francisco</i>	<i>Self</i>	<i>Self</i>	<i>\$10.00</i>	<i>Yes</i>	<i>Yes</i>	

Lode na ktorých sa plavili Istebňania z Erópy do USA:

A black and white photograph of the RMS Queen Mary, a large ocean liner, sailing on the water. The ship is viewed from the side, showing its two prominent funnels and multiple masts. The ship is dark-colored with a white stripe along the hull. The water is calm, and the sky is overcast.

Parník „Kaiserin Auguste Victoria“ bol spustený na vodu v Štetíne v r. 1905. V tom čase bol najväčšia loď na svete. Viezol celkom 2 996 cestujúcich, z toho 1. triedy 652, 2. triedy 286 a 3. triedy 2 058 pasažierov.

Plavba

Cestujúci 3. triedy boli umiestnení v podpalubí, v malých izbách ležali ľudia na regáloch na jednoduchom slamníku, spolu muži, ženy aj deti. Strava bola minimálna, väčšinou sa museli stravovať zo svojich zásob. Pitná voda sa rozdávala na prídell len v časových intervaloch, alebo len raz do dňa. Hygiena bola nedostatočná, vzduchu v izbe málo, mnohých premáhala morská nemoc.

*Vystáňovalci na lodi.
Rok 1892*

Po 15 až 60-tich dňoch – podľa rýchlosti plavby – pristála loď v prístave, pri móle East River v New Yorku. Vystáňovalci 3. triedy boli prevezení člmi alebo trajektami na ostrov Ellis Island, kde sídlil Imigračný úrad a kde museli Lehotčania prekonať poslednú prekážku na ceste za lepším životom.

Budova Imigračného úradu dnes. V budove je múzeum prístáňovalectva „Ellis Island Immigration Museum“.

Imigračný úrad

V rokoch 1820 – 1892 sídlil Imigračný úrad na juhu Manhattanu v prístave Castle Garden. Odtiaľ ho presťahovali na ostrov Ellis Island, kde v tieni Sochy Slobody postavili novú budovu z „Gruzínskej borovice“ a otvorený bol 1.1.1892. Tento ostrov sa premenil na malé mesto, v ktorom sa nachádzal nový Imigračný úrad, súd, škola, nemocnica, obchody a ubytovne. Večer 17. júna 1897

budova do základov vyhorela. Okamžite začali stavať novú „ohňovzdornú“ budovu otvorenú 17. decembra 1900 a v tento deň prijali 2 251 prisťahovalcov. Cez tento ostrov prešlo medzi rokmi 1892 až 1954 do Ameriky viac ako dvanásť miliónov (uvádza sa aj 17 miliónov) prisťahovalcov. V novembri 1954 bol Ellis Island oficiálne uzavretý. V r. 1965 vyhlásili Ellis Island za súčasť Sochy slobody, ktorá bola postavená na susednom ostrove, za Národný pamätník. Po dôkladnej rekonštrukcii otvorili ostrov pre verejnosť a v budove Imigračného úradu zriadili múzeum „*Ellis Island Immigration Museum*“. Múzeum prijalo takmer 2 milióny návštevníkov ročne.

Príchod na Ellis Island

Kontrola na Imigračnom úrade.

Vláda Spojených štátov zaviedla regulačné opatrenia. Do krajiny nesmeli vstúpiť: chorí, najmä na infekčné nemoci, negramotní, a úplne nemajetní – prisťahovalec musel mať majetok, min. 10 dolárov v hotovosti, alebo sponzora, ktorý by sa za neho zaručil. Preto musel každý imigrant absolvovať lekársku a právnu kontrolu. Po prevezení na ostrov Ellis Island oddelili mužov od žien a detí. Všetkých zoradili do radu a čakala na nich vstupná zdravotná prehliadka.

Prehliadka začala už pri vstupe do hlavnej haly. Do haly viedli schody, na konci ktorých stál lekár a pozoroval prichádzajúcich hore schodmi. Všímal si, či niektorý z nich nekríva, či nie je veľmi zadýchaný, či sa u neho navonok neprejavuje nejaká fyzická, psychická alebo motorická porucha. Následne ich kontroloval očný lekár, ktorý po rýchlom zbežnom vyšetrení rozhodol, či dotýčny pokračuje ďalej, alebo ho poslal na detailnejšie vyšetrenia, alebo ho hneď vrátil na najbližší parník do jeho krajiny, odkiaľ prišiel. Od očného lekára ho poslali na ďalšie vyšetrenia, kde sledovali duševné či fyzické deformácie, nakažlivé choroby, tehotenstvo, pohlavné choroby a podobne. Po každom vyšetrení prisťahovalcovi na hrud' napísali kriedou nejaký znak, ktorý predstavoval v skratke jeho diagnózu. Po vyšetreniach čakal prisťahovalec pohovor s úradníkom, ktorý mal pred sebou spis o všetkom, čo sa jeho osoby týkalo. Tento spis bol doplnený o jeho chorobopis, ktorý

mu tam lekári urobili. Všetky tieto náležitosti boli podrobne skúmané a na ich základe sa úradník rozhodol, či prisťahovalca do krajiny pustí, alebo nie.

Lekárska prehliadka

Úradníkovi často pomáhal tlmočník, keďže väčšina prisťahovalcov neovládala anglický jazyk. Každému bolo položených tridsať dva otázok, v ktorých sa ho pýtali na jeho meno, vek, povolanie, krajinu pôvodu, či je vzdelaný, či vie písať, čítať, koľko peňazí si nesie so sebou a podobne. Ak mali kontrolovaní nejaké problémy umiestnili ich do tzv. „väzby“. Napríklad ženy s deťmi, ktoré cestovali samé, museli v tejto väzbe počkať, kým pre nich neprišiel ich manžel. Ľudia, ktorí cestovali bez peňazí, museli počkať na niekoho, kto im prinesie peniaze, alebo sa za nich verejne finančne zaručí. Chorí a tehotné ženy boli nútené ostať v nemocnici. Zločinci a políciau hľadané osoby boli hneď zadržané a vyhostené. Táto väzba trvala pre niekoho pár hodín, pre iného pár dní, no našli sa aj takí, ktorí tam strávili niekoľko mesiacov. Približne 80 % všetkých prisťahovalcov strávilo na Ellis Island len niekoľko hodín. Ostatní prisťahovalci boli zadržaní pre nejakú zdravotnú alebo administratívnu príčinu a len 2 % boli automaticky vyhostení z krajiny.

V Amerike

Lehotčania sa usádzali v priemyselnej oblasti v severovýchodnej oblasti v štátoch New York, New Jersey, Illinois, Connecticut, Ohio, ale najmä v Pensylvánii, kde sa mesto Pittsburgh stalo najväčším strediskom Slovákov. Život v Amerike bol pre pre nich ťažkou skúškou. Po neľahkých udalostiach doma, ťažkej a nepríjemnej plavbe po mori, stresujúcich podmienkach na imigračnom úrade sa dostali do ďalšej neľahkej situácie. Prvoradou úlohou bolo usadiť sa, nájsť si čím skôr prácu a začať sporiť. Vystažovalci z H. Lehoty boli v drvivej väčšine nekvalifikované pracovné sily, preto sa zamestnávali v baniach a oceliarniach. Práca v týchto profesiách bola často oveľa ťažšia ako doma, no pláca sa nedala ani zďaleka porovnať. Baníci a pracovníci v železiarňach mohli zarobiť až \$1.50 - \$2.00 na deň. Doma by pritom zarobili niečo okolo 15 – 30 centov. Zatiaľ čo muži pracovali v baniach a továrňach, ženy sa buď starali o domácnosť alebo o ubytovne, prípadne tiež pracovali.

Ľudia pracovali v neľudských podmienkach, pri nedostatočnej hygiene, v uzavretých priestoroch v baniach a továrňach, časté boli aj smrteľné úrazy.

Priťahovalci z H. Lehoty sa pripájali k už existujúcim slovenským komunitám, zapájali sa do činnosti slovenských spolkov, prispôbovali sa novým životným podmienkam. Zdôrazniť ale treba, že pri krstinách, sobášoch, pohreboch, zábave a iných príležitostiach dôsledne zachovávali zvyky, tradície a obrady z domova.

Život Slovákov v Spojených štátoch výstižne charakterizoval významný dejateľ K. Čulen, keď povedal: „Nikde nebolo Slovákom tak dobre ako v Amerike, ale nikde netrpeli toľko ako v Amerike“.

PhDr. Juraj Laššuth

